Jerzy Hausner | *wykład 1*

Czym jest ekonomia wartości?

open '20 eyes economy summit

W średniowieczu żyli ludzie, którzy wiedzieli, że poziom życia w Cesarstwie Rzymskim był znacznie wyższy i że lepsze życie jest możliwe. Posiadali oni lub mogli posiadać wszelkie technologie, jakie posiadano w Rzymie, lecz nie dysponowali wartościami pozwalającymi wytworzyć zdolności organizacyjne konieczne do odbudowania wcześniejszego potencjału.

Lester C. Thurow, *Przyszłość kapitalizmu. Jak dzisiejsze siły ekonomiczne kształtują świat jutra*, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 1999, s. 342.

Lester Thurow

(1938–2016)
Amerykański ekonomista, doradca ekonomiczny w gabinecie prezydenta USA, pracownik naukowy MIT Sloan School of Management, autor tekstów ekonomicznych dla „New York Timesa” i „Newsweeka”.

Prace:
The Future of Capitalism: How Today’s Economic Forces Shape Tomorrow’s World (1999)
Economics Explained: Everything You Need to Know About How the Economy Works and Where It’s Going (1986)

Źródło zdjęcia: news.mit.edu

TEZY WYJŚCIOWE

Jesteśmy **u progu nowego spojrzenia na ekonomię i gospodarkę**. W przekonaniu wielu ekonomistów, aby go przekroczyć, wystarczy poprawić instrumentarium analityczne.

Konieczne jest **zrewidowanie fundamentalnych założeń ekonomii neoklasycznej**.

open eyes '20 economy summit

Podstawową słabością neoklasycznej ekonomii jest to, że wyrugowano z niej **problematykę wartości**.

Sprowadzono wartość w ekonomii do **rynkowej wyceny**.

To pozwoliło ujmować rynek jako **samoregulujący się mechanizm**.

open eyes '20 economy summit

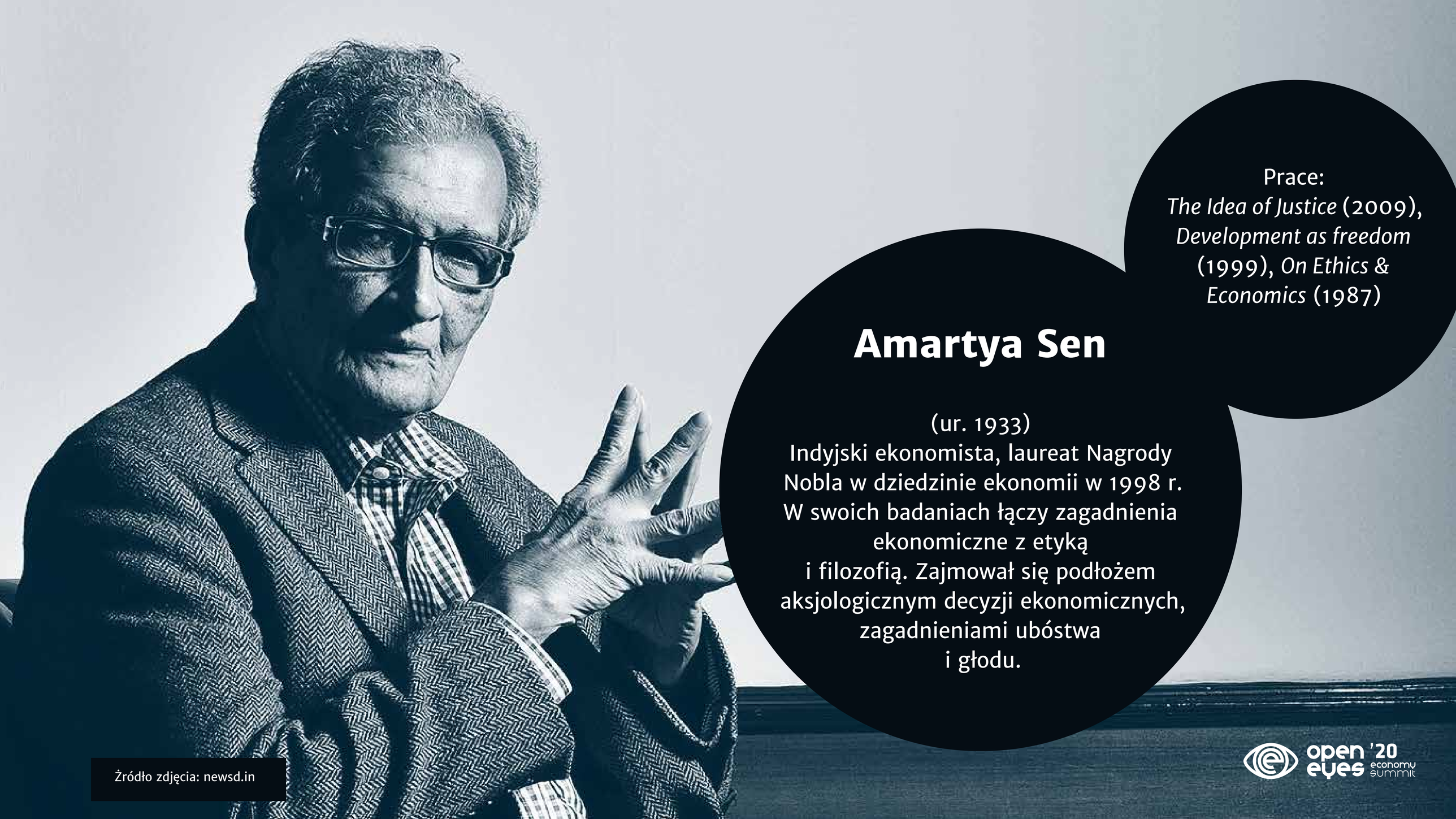

Źródło zdjęcia: newsd.in

Amartya Sen

(ur. 1933)
Indyjski ekonomista, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii w 1998 r. W swoich badaniach łączy zagadnienia ekonomiczne z etyką i filozofią. Zajmował się podłożem aksjologicznym decyzji ekonomicznych, zagadnieniami ubóstwa i głodu.

Prace:
The Idea of Justice (2009), *Development as freedom* (1999), *On Ethics & Economics* (1987)

open eyes '20 economy summit

Amartya Sen wskazał (1987), że nowoczesna ekonomia ma **dwa odrębne źródła**. Pierwsze wywodzi się od **Arystotelesa, Adama Smitha, Johna Stuarta Milla**. To tradycja ekonomii jako nauki społecznej zakorzenionej w filozofii, w szczególności w etyce. Drugie wywodzi się od takich postaci jak **William Petty, François Quesnay, Léon Walras**. To tradycja wiązania ekonomii z naukami przyrodniczymi i ścisłymi.

Adam Smith

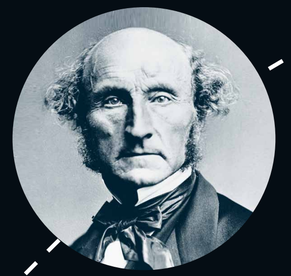

John Stewart Mill

Arystoteles

François Quesnay

Léon Walras

William Petty

Te tradycje ekonomii Sen określa jako **„etyczną" i „inżynierską"**. Jednocześnie podkreśla, że ich orędownikom nie powinno zależeć na tym, aby dyscyplina ekonomii zerwała z tą drugą tradycją.

Źródła zdjęć: Wikipedia (na licencji CC-BY-SA 3.0)

ZASADNICZE TEZY EKONOMII WARTOŚCI

1

Po pierwsze, powinniśmy przyjąć, że **wartości są wytwarzane**. Na ogół mówimy o wartościach albo je **psychologizując**, czyli sprowadzając je do indywidualnych postaw i wyborów, albo uznając je za coś, co należy **wyznawać**. Potrzebne jest nam zaś głębokie przekonanie, że **wartości istnieją, ponieważ wytwarzane są w procesie ludzkiej aktywności**.

2

Po drugie, powinniśmy uznać, że **wytwarzanie wartości jest procesem społecznym**, czyli że wartości wyłaniają się dzięki komunikacji i współdziałaniu jednostek, wykuwają się we wspólnej dyskusji i przy wyważaniu różnych racji.

3

Po trzecie, fundamentalne znaczenie ma zrozumienie rozróżnienia **wartości egzystencjalnych i instrumentalnych**.

Pierwsze wynikają ze wspólnotowości i wspólnotowość podtrzymują. Dzięki nim możemy przetrwać.

Te drugie natomiast mają znaczenie praktyczne, umożliwiają nam aktywność i służą osiągnięciu wyznaczanych celów. Podstawą wytwarzania wartości instrumentalnych jest istnienie wartości egzystencjalnych.

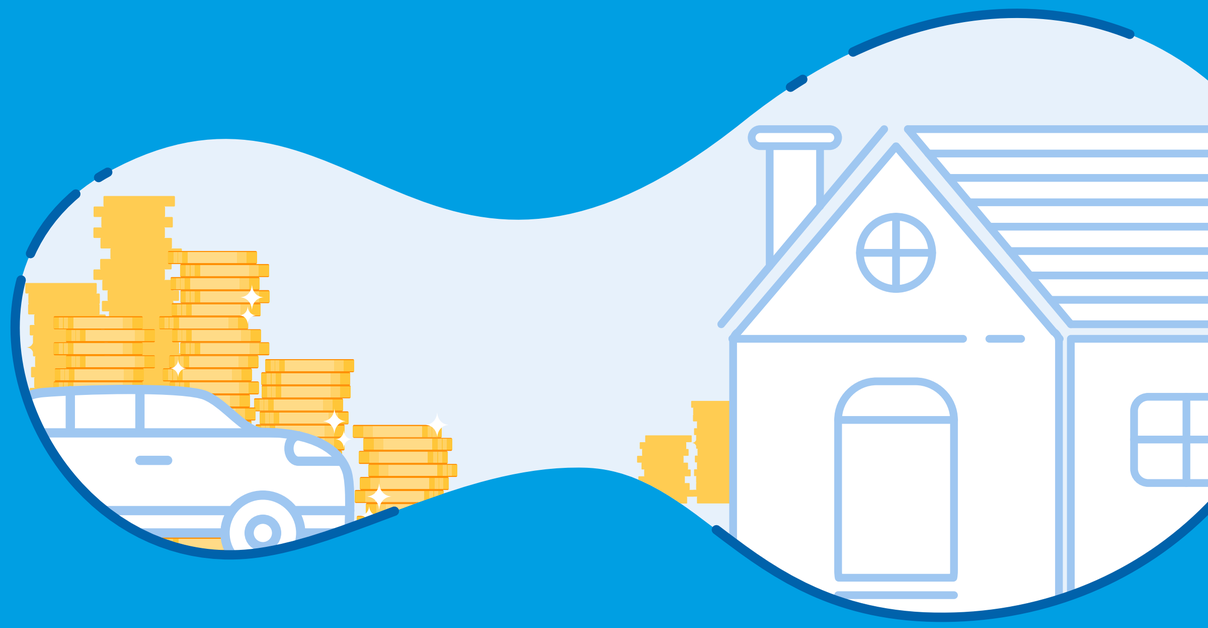

4

Po czwarte, jeśli na podstawie wytworzonych wartości egzystencjalnych tworzymy wartości instrumentalne, to musimy zadbać o to, aby **nie górowały one nad wartościami egzystencjalnymi i nie niszczyły ich**.

Mateusz Zmyślony

Open Eyes Economy

Ur. w 1973 r., współtwórca Open Eyes Economy. Redaktor naczelny Open Eyes Magazine. Strateg, doradca i ekspert w dziedzinie komunikacji społecznej, reklamy, marketingu miejsc. Autor strategii wielu polskich miast. Dyrektor Kreatywny i założyciel Eskadry, jednej z pierwszych polskich agencji reklamowych. Zdobywca wielu nagród, m.in. EFFIE, Kreatur, Złotych Spinaczy, oraz jedynych w Polsce, trzech światowych Globe Awards.

Publicysta branżowy. Wspólnie z córką Marią autor książki *Wojny podwórkowe*.

Open Eyes Economy w PRAKTYCE

POPULARYZACJA

POGŁĘBIANIE WIEDZY

POPULARYZACJA

NAPRAWIANIE ŚWIATA W PRAKTYCE

NAPRAWIANIE ŚWIATA W PRAKTYCE

BUDOWANIE SPOŁECZNOŚCI

PRZEKUWANIE TEORII W PRAKTYKĘ

Teoria WYSP i ARCHIPELAGÓW – jak SŁOWO stało się CIAŁEM

FIRMA-IDEA I MIASTO-IDEA W PRAKTYCE

MARKA – KULTURA W PRAKTYCE

Premiera teatralna Mazdy MX-5

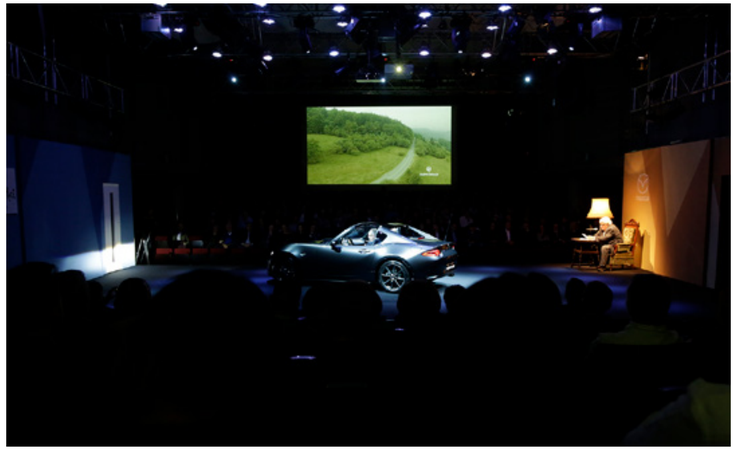

Problem: brak dobrych relacji międzykulturowych z sąsiadami

ROZWIĄZANIE: CYKL NEIGHBOURS

Z INTERNETU DO REALU

DZIĘKUJĘ!

Mateusz Zmyślony

Dyrektor Kreatywny OEES

FORMY SPOŁECZNEJ CZASOPRZESTRZENI GOSPODAROWANIA

Linearność – transakcja

Obieg zamknięty

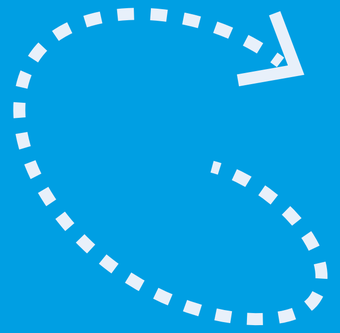

Obieg otwarty

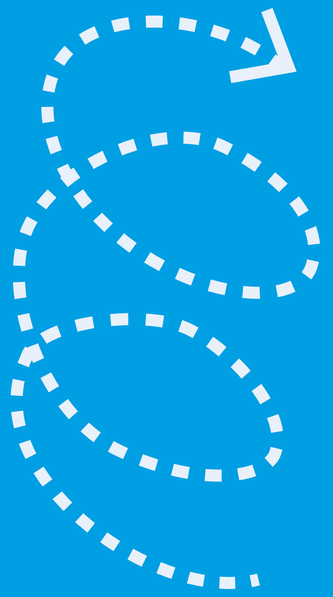

Rozwojowa okrężność

WARTOŚĆ W GOSPODARCE LINEARNEJ

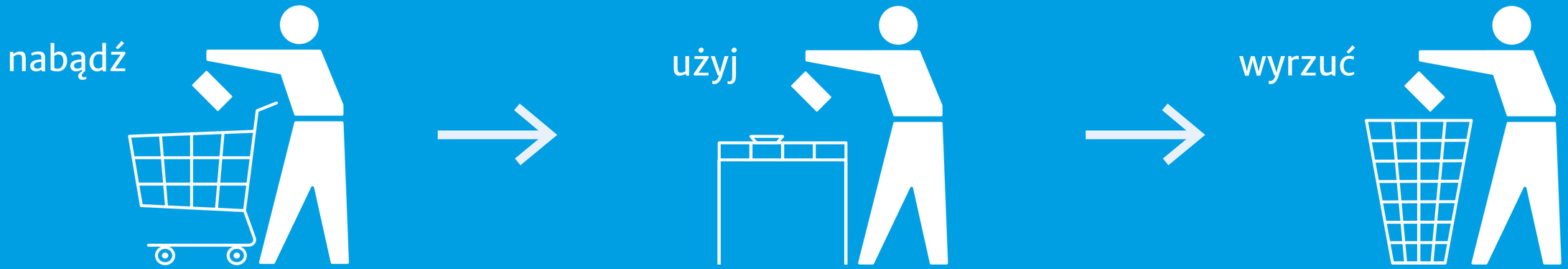

GOSPODAROWANIE LINEARNE

1. stanowi kwintesencję oportunistycznej gry rynkowej
2. gra się o ogranie konkurenta
3. jeśli pojawia się współdziałanie, to jako postępowanie taktyczne, mające na celu osłabienie konkurenta
4. gra oportunistyczna jest krótkookresowa – liczy się tylko to, co teraz
5. jej uczestnicy to gospodarcze single
6. marketing to skracanie drogi produktu na śmietnik

GOSPODAROWANIE W OBIEGU ZAMKNIĘTYM

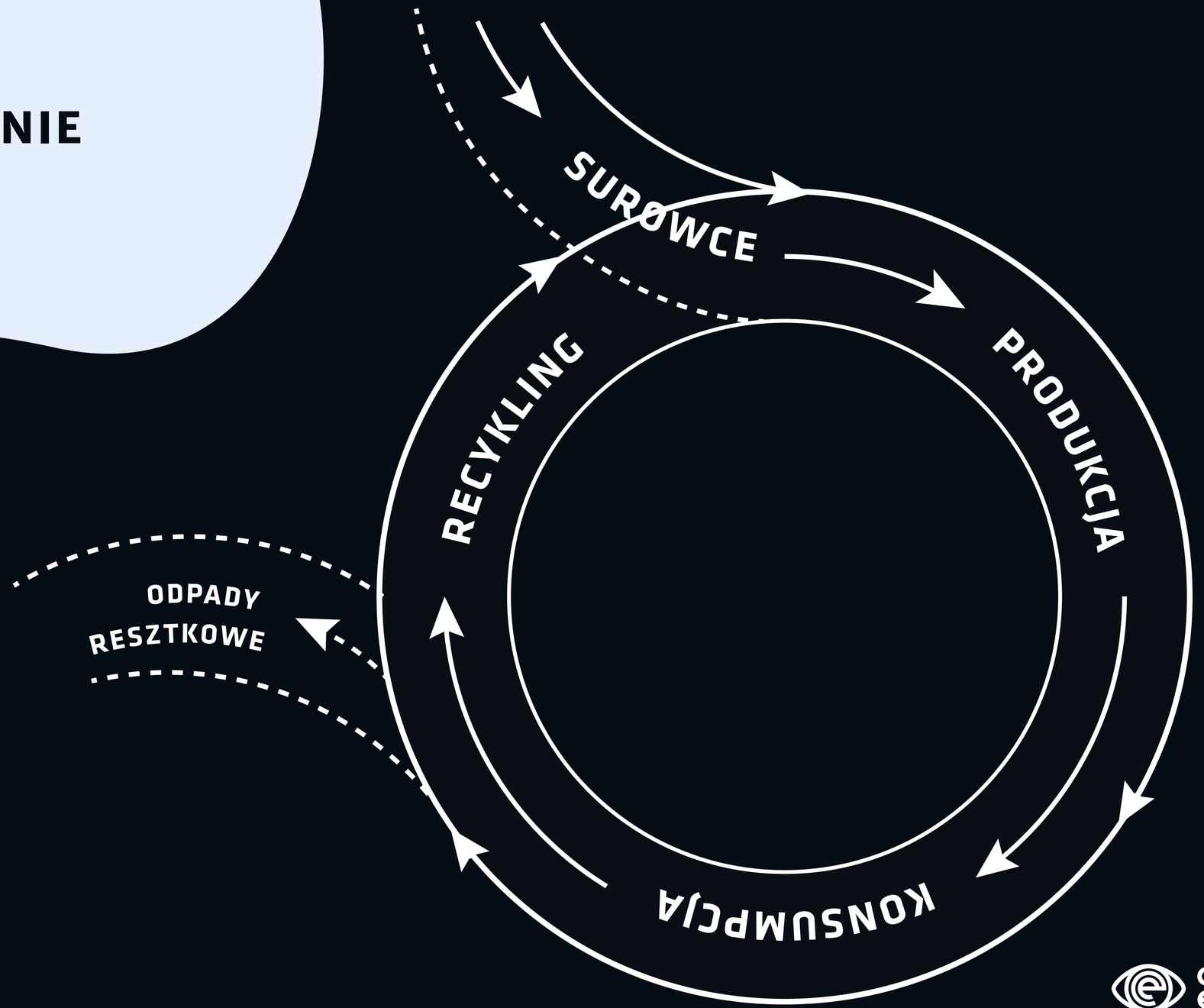

open eyes '20 economy summit

GOSPODAROWANIE W OBIEGU ZAMKNIĘTYM

1 **Gospodarowanie w obiegu zamkniętym jest najprostszą formą gospodarki okrężnej.**

2 Firmy łączą się w skupiska wynikające z logiki określonego procesu technologicznego.

3 Przy czym najprościej taki proces domykać w pojedynczej organizacji.

4 Takie skupiska mogą z powodzeniem działać w polu oportunistycznej gry rynkowej i zasadniczo nie zmieniają jego natury.

5 **Obieg zamknięty tworzy pętlę (loop) i implikuje powtarzalność.**

6 Nie jest możliwa gospodarka o w pełni zamkniętym obiegu.

open eyes '20 economy summit

SZCZEGÓLNE CECHY GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM

A jest bardziej pracochłonna niż wydobycie surowców

B wynagrodzenia są w niej przeciętnie niższe

C jest energo-chłonna

D często kosztuje więcej, niż przysparza korzyści ekonomicznych

E korzystają na niej głównie duże firmy

F korzyści jednych (w jednym miejscu) są często okupione stratami innych (w innych miejscach)

G nie można na niej oprzeć wzrostu gospodarczego, bo nie będzie dość odpadów

AN ELEGANT SOLUTION…
(BY JONATHAN CULLEN 2017)

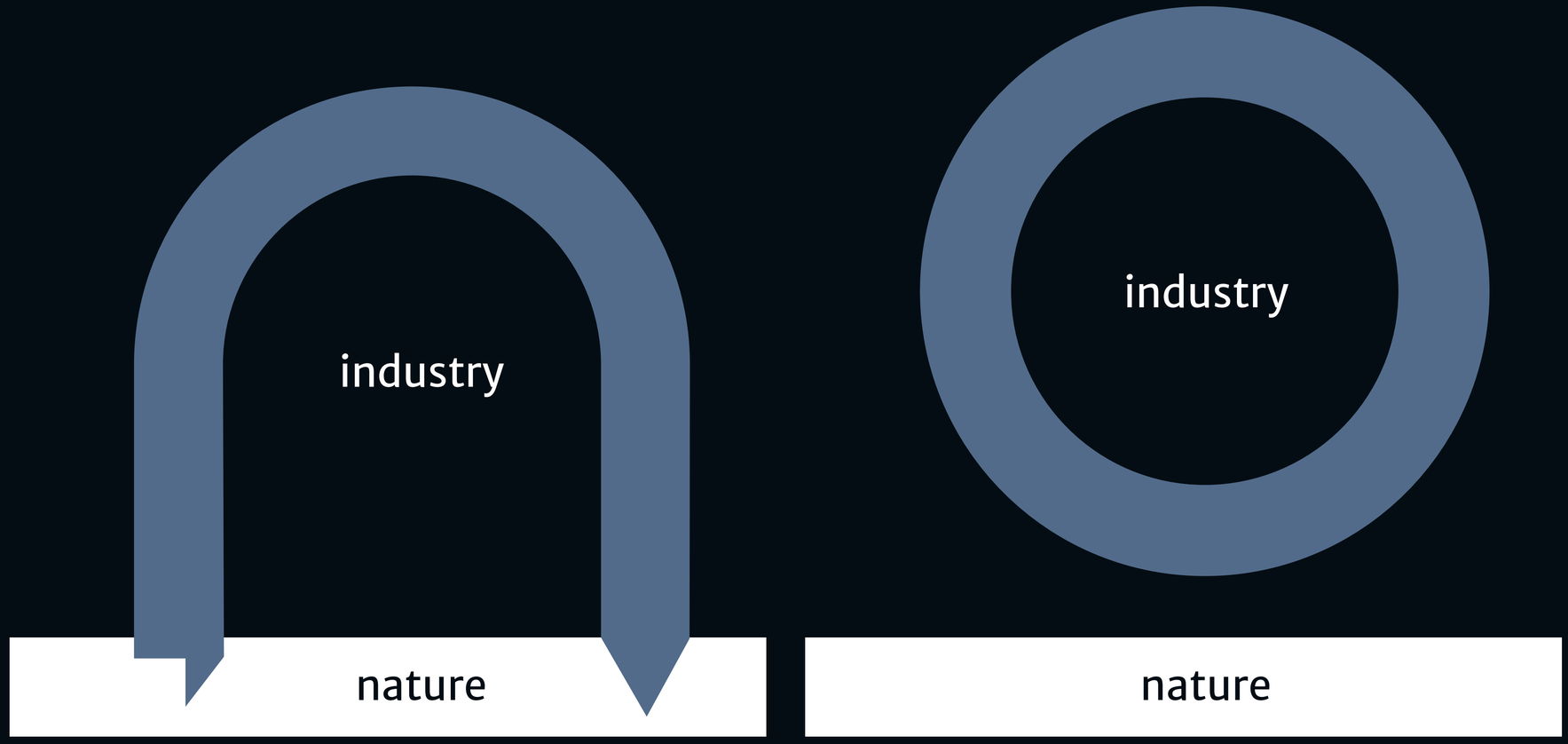

open eyes '20 economy summit

...THE CURRENT REALITY (BY JONATHAN CULLEN 2017)

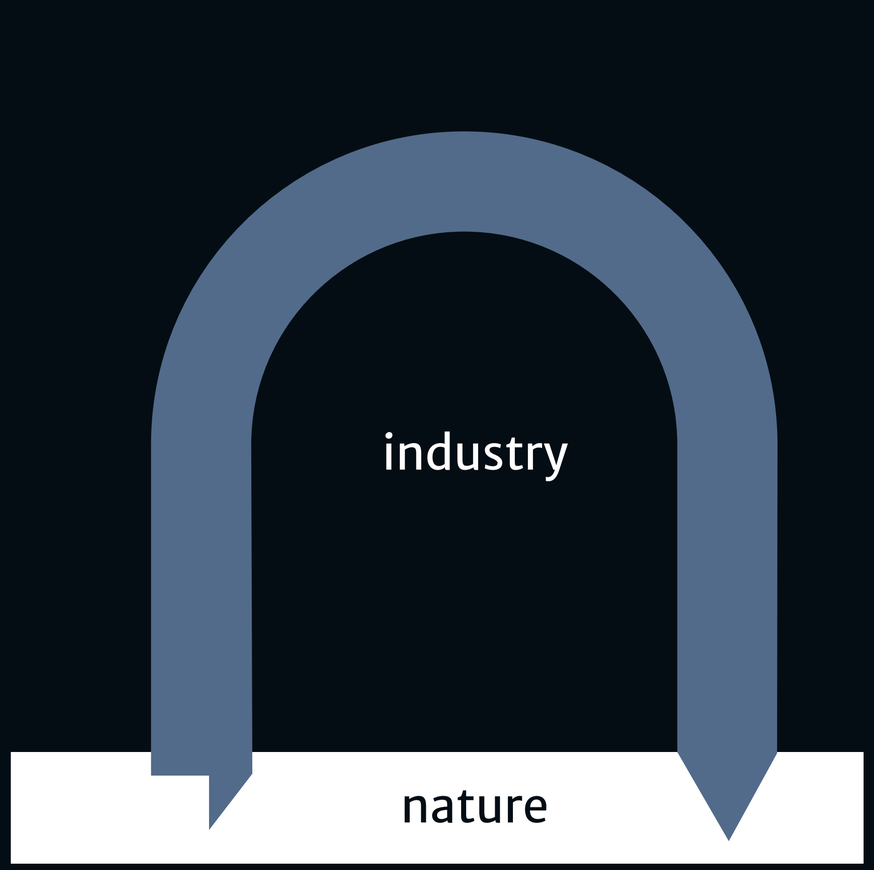

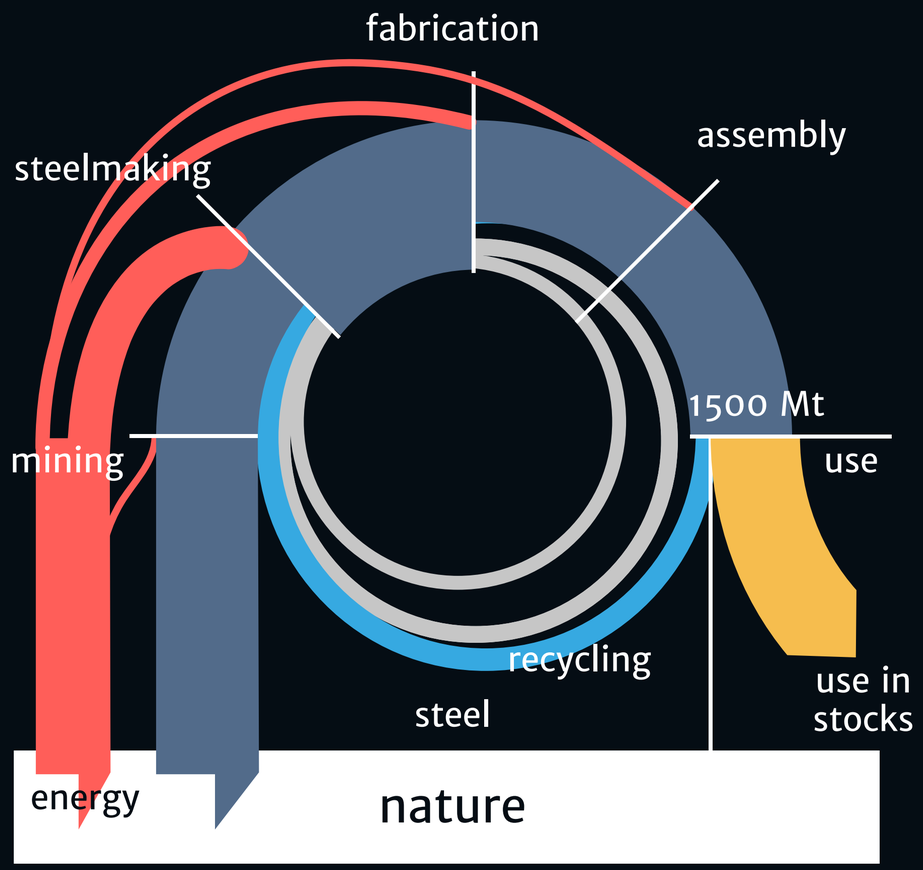

open eyes '20 economy summit

GOSPODARKA O OBIEGU ZAMKNIĘTYM – WNIOSKI

A występowanie krótkich i długich pętli

B potrzeba przejścia od projektowania procesów do projektowania systemów

C gospodarowanie linearne i o obiegu zamkniętym będą współistnieć

D gospodarowanie o obiegu zamkniętym łagodzi konsekwencje wynikające z gospodarowania linearnego i oportunistycznej gry rynkowej, ale ich nie przezwycięża

E oczekiwania wobec gospodarowania w obiegu zamkniętym są wygórowane i naiwne – to może być tylko środek, a nie cel

F jak każdy środek musi być stosowany z namysłem i umiarem

Aluminium Cycle

Roczna emisja CO2 eq. spowodowana produkcją aluminium wynosiła w 2009 roku 446 Mt

opracowanie własne na podstawie: Stock dynamics and emission pathways of the global aluminium cycle
Gang Liu, Colton E. Bangs and Daniel B. Müller**

open eyes '20 economy summit

WARTOŚCI LASU

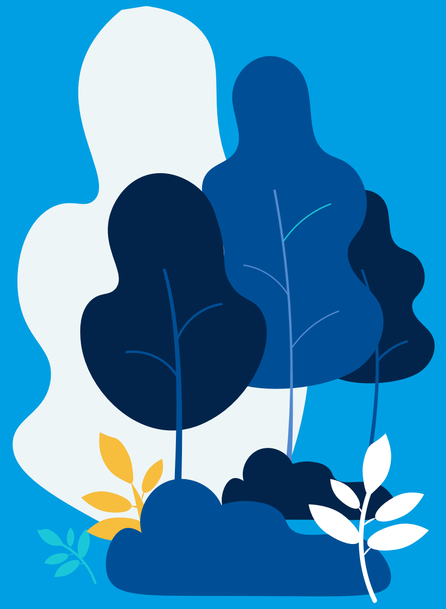

1 Samoistna (egzystencjalna)

2 Społeczno-użytkowa

3 Produkcyjna (gospodarcza)

open eyes '20 economy summit

WARTOŚCI LASU

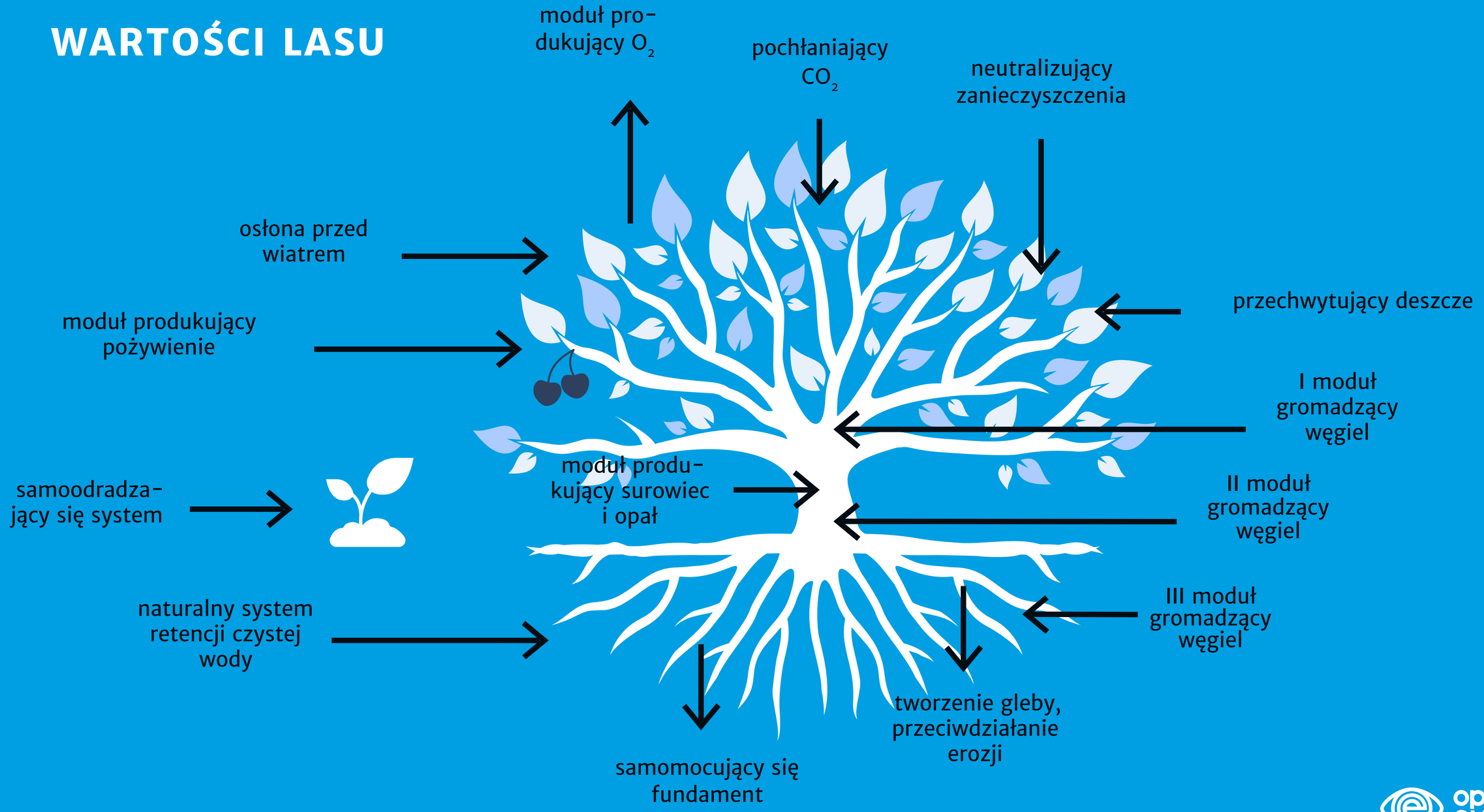

open eyes '20 economy summit

FUNKCJE GOSPODARKI LEŚNIEJ

1 Środowiskowa

2 Społeczna

3 Gospodarcza

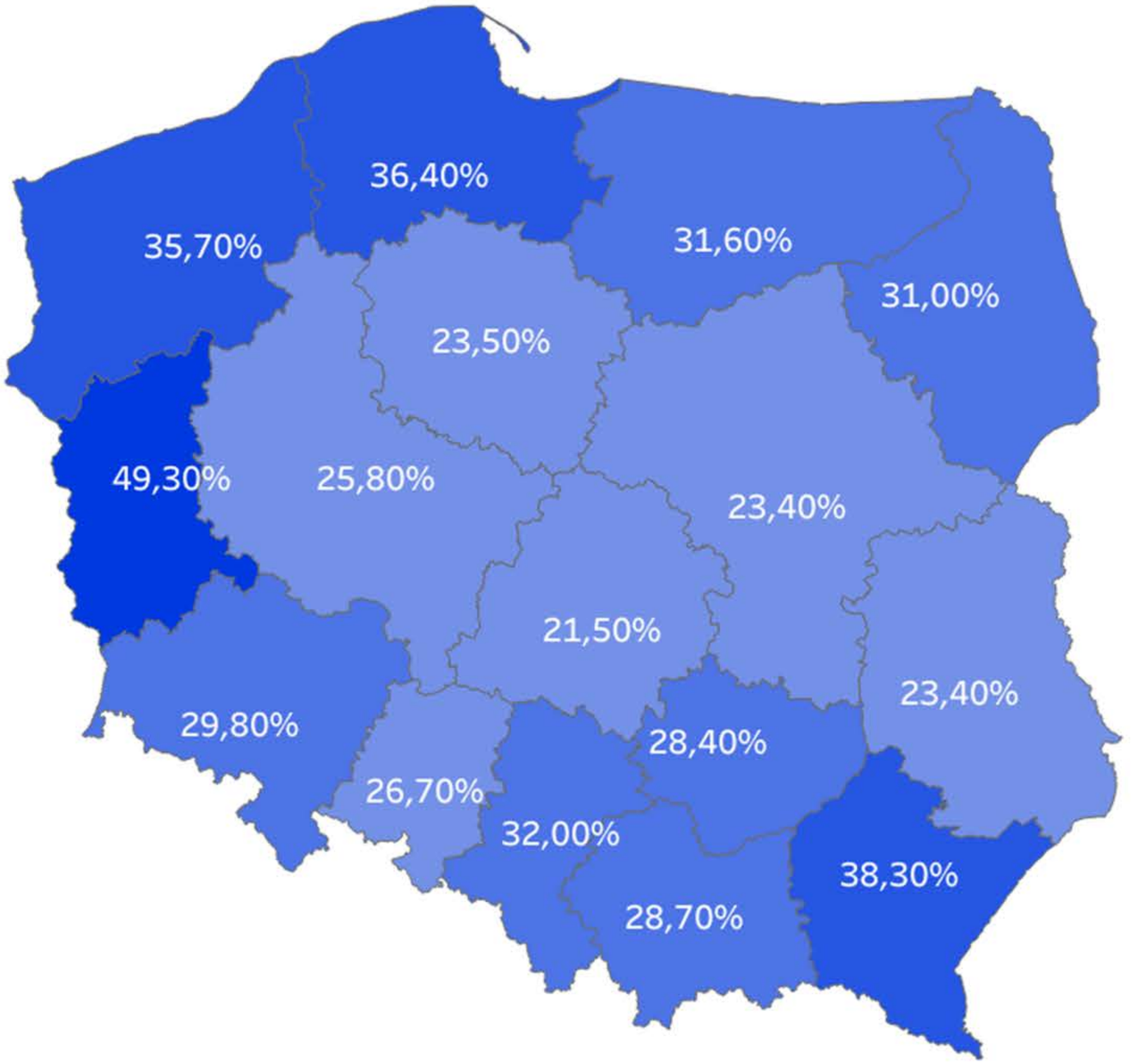

© 2020 Mapbox © OpenStreetMap

Źródło: Bank Danych o Lasach, Lasy Państwowe .

open eyes '20 economy summit

FUNKCJE GOSPODARKI LEŚNIEJ

Funkcja gospodarcza powinna być wypełniana w formie właściwej dla działalności gospodarczej, czyli przedsiębiorczej i służyć podnoszeniu PKB kraju. Natomiast dwie pozostałe nie powinny być odnoszone wprost do wzrostu gospodarczego, ale do szeroko rozumianego rozwoju społecznego. Ich właściwym odniesieniem jest planowanie i zagospodarowanie przestrzenne – krajowe, regionalne, lokalne i miejscowe.

System ekonomii, w którym pomija się wartość, jest jak logika bez pojęcia, etyka bez powinności i estetyka bez ekspresji.

Benedetto Croce

Benedetto Croce

(1866–1952)
Włoski filozof, krytyk literacki, liberalny publicysta i polityk, przedstawiciel włoskiego idealizmu XX w. oraz jeden z czołowych estetyków tego okresu. W latach 1902–1944 wydawał pismo „La Critica", które wywarło duży wpływ na życie umysłowe Włoch.

Prace:
Logica (1909)
Filosofia della practica (1909)
Zarys estetyki (1911)

Źródło zdjęcia: Wikipedia (na licencji CC-BY-SA 3.0)

open eyes '20 economy summit

Kolumb odniósł sukces nie dlatego, że miał szczęście. Odniósł go, ponieważ pomimo licznych przeciwności podjął wysiłek wyruszenia w kierunku, w którym nikt wcześniej nie popłynął. Bez tego ogromnego wysiłku nie mógłby znaleźć się w sytuacji, w której przytrafiło mu się kolosalne szczęście.

Lester C. Thurow, *Przyszłość kapitalizmu. Jak dzisiejsze siły ekonomiczne kształtują świat jutra*, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 1999, s. 422.

MYŚL KOŃCOWA

Jeśli problematyka wartości miałaby być przywrócona ekonomii, to kluczowe jest pytanie, od której strony. Wielu będzie uważać, że od strony państwa i jego działalności regulacyjnej. **W moim przekonaniu należy ją przywołać przede wszystkim od strony wytwórczej, czyli od strony firmy.** A to wymaga innego konceptu przedsiębiorstwa i działalności gospodarczej. Takiego, który **nie stroni od aksjologicznego wymiaru gospodarowania i nie ogranicza analizy ekonomicznej tylko do wymiaru efektywnościowego**.

MAPA KONCEPTUALNA

Ekonomia neoklasyczna

Ekonomia wartości

Społeczne wytwarzanie wartości

Wartości egzystencjalne i wartości instrumentalne

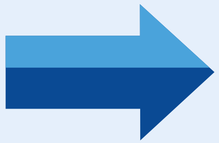

Gospodarowanie linearne

Aksjologiczne podstawy gospodarki leśnej

Aksjologiczny wymiar gospodarowania

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

open eyes economy summit '20

Open Eyes Economy Summit 5!

17–18 listopada 2020, ICE Kraków

www.oees.pl